

IKONSÄLLSKAPET

Rundbrev 35

April 2014

Välkomna!

Vårterminens sista sammankomst äger rum onsdagen 23 april kl. 18.30, Stockholms Universitet, sal E 420 (Hus E, plan 4), Frescati. T-banestation: Universitetet.

Kvällen avslutas med tésamkväm. För icke-medlemmar kr. 50:-

**GAMMALTROENDE: TEOLOGI OCH IKONER.
ELISABETH LÖFSTRAND OCH ULF ABEL SAMTALAR
PAUL NORDGREN GER EN INTRODUKTION TILL
DE GAMMALTROENDES KÖRSÅNG**

Kvällen är en förberedelse inför våren resa till Riga den 6 – 9 juni. Se ytterligare information i slutet av detta rundbrev.

IKONSÄLLSKAPETS ÅRSMÖTE 2014 ägde rum den 17 mars med deltagande av ca. 25 medlemmar. Ulf Abel omvaldes till sällskapets ordförande.

De tre styrelseledamöter vilkas mandattid utgick vid mötet (Kaj Engelhart, Elisabeth Löfstrand och Paul Nordgren) omvaldes likaså. Ytterligare tre ledamöter (Mircea Iliescu, Johan Selander och Siw Wesslén) kvarstår i styrelsen sedan tidigare; deras mandattid varar till år 2015.

Till revisorer omvaldes Karl Erik Svensson och Eva Grafström med Lola Cedergren som suppleant.

Till ledamöter av valberedningen omvaldes Anders Grafström (sammankallande), Per-Arne Bodin och Lisa Rabe. Årsavgiften fastställdes till oförändrat 200 kr.

Efter årsmötet visades delar av filmen ”Änglarnas tystnad” som kommenterades av Paul Nordgren.

HAGIA SOFIA I TRABZON (TREBIZOND)

I Turkiet finns tre Sofiakatedraler. Två av dem har Ikonsällskapets medlemmar haft möjlighet att bekanta sig med vid besök i Istanbul (Konstantinopel) och Nicea (Iznik). Hösten 2013 anordnade reseföretaget Favorit en resa längs Turkiets Svartahavskust i

vilken ingick ett besök i staden Trabzon, där den tredje Sofiakyrkan är belägen. Den 6 september stod resesällskapet framför en ljusgul kyrkbyggnad, belägen på en ås drygt en kilometer från Trabzons ”gamla stad” och med en fri utsikt mot havet.

Kyrkan uppfördes mellan åren 1250 och 1260, och byggnaden i sig speglar områdets minst sagt brokiga historia. Här har romare, greker, armenier, georgier, mongoler och olika turkiska folk haft makten, vilket lämnat spår efter sig i kyrkbyggnaden.

Enligt traditionen fanns tidigare på platsen ett Apollotempel, och somliga pelare och kapitäl vittnar om att de kommit att återanvändas vid kyrkobygget.

Kyrkan är byggd som ett grekiskt kors över vars mittpunkt det reser sig en tolvsidig trumma, försedd med ett koniskt tak av armenisk typ. Det armeniska inflytandet visar sig också i en relief ovanför sydportalen. Den återger bibelns skapelseberättelse, som i bild löper från vänster till höger (!).

Ovanför nordportalen ser man i väggen inmurade stenplattor med dekorativa, icke föreställande mönster som går tillbaka på turkiska och mongoliska förebilder.

När katedralen byggdes var Trebizond huvudstad i kejsardömet med samma namn, där regenter tillhörande den komneniska dynastin härskade. Riket uppstod efter det att Konstantinopel intagits och grundligt plundrats av trupper som ingick i det fjärde korståget mot det heliga landet. Det östromerska riket upphörde då att existera som en enhet, men samtidigt uppstod nya, mindre statsbildningar av vilka Trebizond var en. På några ställen på kyrkans utsida ser man skulpturer av örnar med utfällda vingar och *ett* huvud. De utgjorde symboler för det komneniska kejsardömet, där bysantinsk kultur och grekisk-ortodox religion levde vidare, samma värden som ”dubbelörnen” symboliserade i Konstantinopel.

Det bysantinska arvet dominerade fullständigt kyrkans inre. Väggar och tak var helt täckta av fresker i klara färger, utförda i den s.k. ”paleologiska renässansens” stil. I Trebizonds kyrkor var före år 1204 den orientaliska (kappadociska) stilen förhärskande. Den kännetecknas av stränghet och majestätisk stelhet i personteckningen. Med den komneniska kejsarepoken följde en mera realistisk framställning av människor, ansikten som uttryckte känslor och livfulla berättande scener. Den brittiske konstvetaren David T. Rice, som på 1930-talet gjorde en inventering av konsten i Trabzons kyrkor, skriver att han i Sofiakatedralen påträffat bilder av människor lika dem han själv kunde möta på stadens gator. År 1461 intogs Trebizond av turkarna och år 1511 vitmålades katedralen helt och började användas som moské. Byggnaden förföll efterhand trots enstaka restaureringsinsatser. När 1958 – 1962 äntligen en grundlig restaurering genomfördes under ledning av David T. Rice, var många fresker så svårt skadade att de inte alls eller bara delvis kunde återställas till sitt ursprungliga skick.

År 1962 öppnades kyrkan som museum men har nyligen åter blivit moské. Detta innebär att väggarna täckts av vita dukar som döljer de bemålade ytorna. Turister och eventuella ortodoxa troende hänvisas till ett par utrymmen, där några väl bibehållna fresker kan beskådas. Som tur är kan man köpa en gedigen, bildförsedd beskrivning av katedralen ur vilken mycket hämtats av det som här skrivits.

Lars Nordner

RESA TILL RIGA 6 – 9 JUNI 2014

Fredagen den 6 juni

Avfärd till Riga från Frihamnen i Stockholm med båt till Riga kl 17.00. Gemensam middag på båten (smörgåsbord)

Lördagen den 7 juni

Ankomst till Riga kl 11.00. Busstransfer till hotell Jurmala Spa i Jurmala <http://www.hoteljurmala.com> Resten av dagen tillbringas på egen hand, i Riga eller i Jurmala.¹

Söndagen den 8 juni

Busstransfer från hotellet till de gammaltroendes katedral, Grebensjtjikov-kyrkan, där vi kommer vara närvarande vid pingstgudstjänsten. Bussen väntar under tiden. Resväskorna förvaras i bussen.

Ca 10.30 busstransfer till hamnterminalen, där vi lämnar in väskorna för förvaring. Resten av dagen tillbringas på egen hand i Riga.

Avfärd från Riga kl 17.30

Måndagen den 9 juni

Ankomst till Frihamnen i Stockholm kl 10.30

Pris

Del i 2-bäddshytt/dubbelrum på hotellet: 1.405 kr
Singelhytt och singelrum på hotellet: 2.115 kr

I priset ingår dessutom middag på båten på utresan samt busstransfer från båten till hotellet på ankomstdagen och från hotellet till kyrkan och vidare till hamnterminalen på söndagen (för att lämna resväskorna).

Anmälan sker till resebyrå Bas International, tel 08-440 20 30,
e-post bas@basinternational.se

Medlemmar (vid årsskiftet 2013/14) har företräde till platser på resan.
Vi reserverar oss för mindre prisändringar.

Riga

Riga är Lettlands huvudstad och har ca 700 000 invånare. Staden ligger vid floden Daugava ca 15 km från dess mynning i Rigabukten.

¹ Det är operafestival på den lettiska nationaloperan, och denna kväll kl 19 ges Verdis *Trubaduren*. Vi kan försöka köpa biljetter i förväg. Anmäl intresse till Elisabeth Lövstrand senast den 27 april, elo@slav.su.se Telefon 0732-522 922
I Domkyrkan är det orgelkonsert samma kväll, men till den kan man nog köpa biljetter på plats.

Riga började byggas på 1100-talet, och det inre av staden, som 1997 togs upp på UNESCO:s världsarvslista, har fortfarande en ålderdomlig prägel med bl.a. domkyrkan i tegel, påbörjad på 1200-talet.

Riga befästes med en stadsmur på 1200- och 1500-talen. På 1600-talet ingick Riga i det svenska stormaktsväldet och var den största staden i det dåvarande Sverige. Erik Dahlberg var generalguvernör över Livland och hade sitt residens i Riga. Under hans tid moderniserades stadens befästningar och ett citadell byggdes intill den gamla stadskärnan. Vid 1800-talets mitt revs stadsmuren och bastionerna, och i deras ställe byggdes en halvcirkelformad ring av parker och boulevarder med monumentalbyggnader och bostadskvarter. Ett ökat byggande vid 1900-talets början ledde till att Riga fick en koncentration av jugendarkitektur. Mästerverket i denna ornamentalt dekorativa stil är Alberta iela. Under 2014 är Riga europeisk kulturhuvudstad.

(Källa Nationalencyklopedin och Wikipedia)

Jurmala

Jurmala är en stad som ligger ca två och en halv mil väster om Riga vid Rigabukten. Under mellankrigstiden var Jurmala ett omtyckt resmål för svenska badturister. Sandstranden sträcker sig 33 km längs Rigabukten. Riga har bevarat sin popularitet som badort och där finns många hotell och moderna spa-anläggningar.

En hel del av Jurmalas gamla träarkitektur har bevarats till våra dagar och den som vill stanna i Jurmala under lördagen kan gå fina promenader. Det tar ca 30 minuter att åka med tåg från Jurmala till Rigas stadskärna.

Du har väl betalat årsavgiften, (kr 200:-/person)? Pg 121 05 33-4

Har Du e-mail? Ge oss Din mailadress, så får Du rundbrevet direkt i Din dator! Och meddela adressändring, tack!

IKONSÄLLSKAPET

c/o Ulf Abel, Oxundavägen 42, 194 46 Upplands Väsby.
Rundbrevsredaktör: Kaj Engelhart. Mail: kajcaritas@hotmail.com

